

‘Een conflict is als oude software op je pc, het blijft irriteren’

VMN

Bij het openvallen van een nalatenschap liggen conflicten tussen erfgenamen op de loer. Vaak moet je voor de oorsprong van het onbegrip ver terug in de tijd. In het doorbreken van die dynamiek speelt de nalatenschapsmediator een belangrijke rol. ‘Je wilt dat mensen begrip voor elkaar krijgen’, aldus VMN- bestuurslid Jacobine Haksteen. ‘Dan zijn ze in staat tot een oplossing te komen.’

TEKST Peter Steeman | BEELD Beeldbank TvG

Wanneer hebben erfgenamen behoefte aan een nalatenschapsmediator? ‘Soms is het heel duidelijk’, aldus Jacobine Haksteen. ‘Dan zijn de verhoudingen al zo verstoord dat er niet eens een notaris gekozen kan worden. Maar vaker gaat het om oud zeer, dat pas aan de oppervlakte komt na het overlijden van de langstlevende ouder. Ontevredenheid over je plek in het gezin slijt meestal niet. Integendeel, omdat je elkaar ook als volwassenen in die structuur blijft ontmoeten, wordt die onvrede gevoed en in stand gehouden. Er is een aantal momenten waarop dat onbehagen tot een uitbarsting komt. Bijvoorbeeld als er iemand van de kinderen moet worden aangewezen om als gevolmachtigde van de erfgenamen

‘Je bent heel alert en zorgt dat het niet escaleert’

op te treden. Of bij de verdeling. Wie krijgt de armband? Wie krijgt de klok? Als ze zelf gaan verdelen en het gaat mis, komen ze vaak terug bij de notaris. Dan is nalatenschapsmediation een optie. Je kunt mensen er ook op attenderen. Soms heb ik als notaris een familie aan tafel voor het bespreken van de nalatenschap en merk ik aan de lichaamstaal al dat het niet lekker zit. Ook als er na afloop drie familieleden bellen, is dat een signaal. Dan merk je dat ze het niet eens zijn met de gang van zaken, maar ze zijn niet in staat dezelfde vraag aan hun broer of zus te stellen.’

COMMITMENT

Aan de spanning die in decennia is opgebouwd in families kun je in je rol als notaris op dat moment niet zoveel veranderen, vindt Haksteen. ‘Een notaris laat de mensen wel hun verhaal doen, maar komt vervolgens met een juridische oplossing. In de mediation komt de oplossing uit de partijen. Je faciliteert hooguit.

Omdat mensen zelf een oplossing vinden, is er commitment. Dat werkt psychologisch beter. Als mediator laat je het juridische achter je. Je bent primair bezig met het conflict. Daarvoor moet je terug naar de kindertijd. Een conflict is als oude software op je pc. Die wordt traag en dat blijft irriteren. De oplossing is begrip. Wanneer je je al dertig jaar stoort aan het gedrag van een broer, helpt het als je voor het eerst hoort waarom hij bepaalde keuzes maakt.’

ALERT

Conflicten ontstaan doordat erfgenamen elkaars keuzes niet snappen. Dat gaan ze vervolgens zelf invullen. Zo’n gesprek leiden met familieleden rond de tafel is echt een vak. Je laat ogenschijnlijk de teugels vieren, maar door interventie houd je het gesprek functioneel. Het lijkt alsof je een passieve rol hebt. In de praktijk is het heel spannend. Je bent heel alert en zorgt dat het niet escaleert. Als ik een mediationgesprek heb gehad, wil ik niet daarna direct een akte passeren. Je moet dan echt even je gedachten ordenen.’ Haksteen vindt dat je als notaris wel een rol kunt spelen in het voorkomen van dergelijke conflicten. ‘Bijvoorbeeld bij het opstellen van een testament. In het testament kunnen keuzes van een testateur toegelicht worden. Zo kan je voorkomen dat erfgenamen gaan gissen naar de beweegredenen van de testateur.’

IMPACT

De expertise die je als mediator inbrengt, helpt cliënten maar ook jezelf, vindt Haksteen. ‘Sommige notarissen volgen de opleiding tot mediator om een betere notaris te worden. Dat klopt wel. Sinds ik mediation doe, ben ik een andere notaris. Ik let meer op verwachtingen van klanten. Loop vaak voor een bespreking al even de wachtkamer in om te kijken hoe ze erbij zitten. Begin niet meer plompverloren met een juridisch verhaal en merk ook wanneer mensen afhaken. Het is de combinatie van notaris en mediation die mijn werk interessant maakt. Wat mediation voor heeft op het notarisvak is dat het een heel zichtbare impact heeft op mensen. Je kunt een prachtige akte opstellen, maar als cliënten na dertig jaar ruzie dankzij mijn hulp weer verder kunnen met elkaar krijg je meer dankbaarheid.’ ■